

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

«Η καλύτερη εκπαίδευση σημαίνει καλύτερη πρόληψη, προστασία και απόκριση σε διάφορους τύπους τρομοκρατικών απειλών και περιστατικών που μπορεί να συμβούν σε θρησκευτικούς χώρους, συμπεριλαμβανομένων επιθέσεων με χημικά βιολογικά και ραδιολογικά υλικά»

This project is funded by the European Union's
Internal Security Fund – Police under Grant
Agreement No. 101034230 – ProSPeReS

prosperes.eu

Πρόλογος

Οι θρησκευτικοί χώροι θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτοι σε επιθέσεις λόγω της προσβασιμότητάς τους και του γεγονότος ότι συνήθως εφαρμόζονται περιορισμένα μέτρα ασφαλείας.

Το έργο ProSPeReS στοχεύει στην αύξηση του επιπέδου προστασίας των χώρων λατρείας διατηρώντας την ισορροπία μεταξύ των μέτρων ασφαλείας και του ανοικτού χαρακτήρα τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνεργασίας μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης των θρησκευτικών χώρων, των δημόσιων υπηρεσιών και των εμπειρογνομόνων ασφαλείας, της εκτίμησης επικινδυνότητας του χώρου, της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού (ιδίως των βασικών ωφελούμενων - κληρικών και πιστών), καθώς και της ανάπτυξης και επικύρωσης ενός ολοκληρωμένου συστήματος προστασίας.

Το σύστημα περιλαμβάνει εργαλεία και υποδείγματα (συμπεριλαμβανομένου ενός εργαλείου που έχει βασιστεί στο εργαλείο εκτίμησης τρωτότητας που έχει αναπτύξει η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων και Μετανάστευσης – DG HOME - της ΕΕ, εκπαίδευση (συμπεριλαμβανομένου eLearning με εικονική πραγματικότητα), εκπαιδευτικό υλικό και μέτρα ασφαλείας που καλύπτουν

ολόκληρο τον κύκλο μίας έκτακτης ανάγκης και, τέλος, ένα πρότυπο σύστημα ασφαλείας για εσωτερικές και εξωτερικές θρησκευτικές συγκεντρώσεις με ένα σύνολο συστάσεων. Το πρότυπο σύστημα περιλαμβάνει τις πιο αποτελεσματικές μεθόδους συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων αρχών και υπηρεσιών, των θρησκευτικών ηγετών, των διαφόρων θρησκευτικών ιδρυμάτων, των εμπειρογνομόνων ασφαλείας και των επαγγελματιών. Η αποτελεσματική επικοινωνία αποτελεί βασικό στοιχείο για τη δημιουργία μιας σταθερής πλατφόρμας για την ανταλλαγή αναγκών, προσδοκιών και βέλτιστων πρακτικών, την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών σχετικά με τη χρήση τεχνολογικών και μη τεχνολογικών λύσεων, καθώς και υφιστάμενων και πιθανών νέων καινοτομιών στον τομέα της δημόσιας ασφάλειας και προστασίας.

Η καλή οργάνωση των χώρων υποδοχής στους χώρους λατρείας και η έγκαιρη και αποτελεσματική απόκριση του προσωπικού, μπορούν να προσφέρουν καλύτερη προστασία και ενδεχομένως να σώσουν ζωές.

Ο παρών οδηγός αποτελεί μέρος εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του έργου ProSPeReS της ΕΕ με σύνθημα:

«Καλύτερα να γνωρίζετε»

ΠΡΟΣΟΧΗ

Το παρόν φυλλάδιο δεν προορίζεται να αντικαταστήσει τους ισχύοντες κανονισμούς. Σκοπός του είναι η παροχή πρακτικών συμβουλών. Το περιεχόμενο του παρόντος εγγράφου αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τις απόψεις του συντάκτη και αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

Η ανάπτυξη αποτελεσματικής κοινής ασφάλειας βασίζεται σε 5 πυλώνες:

- αποτροπή, η οποία βασίζεται σε ολοκληρωμένη προετοιμασία και ολιστική οργάνωση,
- προστασία για τον περιορισμό τρωτοτήτων,
- εντοπισμό απειλών,
- απόκριση σε απειλές,
- άμβλυση των αποτελεσμάτων τρομοκρατικών επιθέσεων

Η διαδικασία της προστασίας των ανθρώπων σε θρησκευτικούς χώρους και μεγάλες συγκεντρώσεις αποτελεί μέρος ενός θεσμικού μηχανισμού που μπορεί να ενισχυθεί σε τοπικό επίπεδο με αμοιβαία συνεργασία για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των μέτρων και των υπηρεσιών ασφαλείας.

«Ενεργούμε όλοι για τη δική μας ασφάλεια και την ασφάλεια των άλλων»

Πότε διοργανώνονται θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές;

Θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές, δύνανται να διοργανωθούν σε περίοδο εορτών ή δραστηριοτήτων αναψυχής και γενικά επιτρέπονται επί της αρχής.

Οι αρμόδιες τοπικές αρχές μπορούν να υποστηρίξουν, να προσαρμόσουν ή να περιορίσουν την οργάνωση εκδηλώσεων και τελετών ανάλογα με τις συνθήκες ασφαλείας.

Στο πλαίσιο μίας τοπικής επίθεσης ή πολύ υψηλού κινδύνου, οι θρησκευτικές εκδηλώσεις και μεγάλες συναθροίσεις δύνανται να απαγορευτούν από τις αρμόδιες αρχές.

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

1. Πώς να οργανώσετε μία Εκτίμηση Τρωτότητας

Ορισμός

Η εκτίμηση τρωτότητας και επικινδυνότητας περιλαμβάνει τη διαδικασία καθορισμού, αναγνώρισης, ταξινόμησης και ιεράρχησης των τρωτοτήτων σε επιθέσεις, οι οποίες προέρχονται από διάφορους παράγοντες, όπως για παράδειγμα η υψηλή συγκέντρωση ανθρώπων σε συνδυασμό με την έλλειψη μέτρων ασφαλείας.

Στόχος

Η εφαρμογή της εκτίμησης τρωτότητας και επικινδυνότητας αποσκοπεί στην εισαγωγή μιας σταθερής μεθοδολογικής προσέγγισης για την υποστήριξη των κοινών αναγκών και απαιτήσεων - που θα προσδιοριστούν αργότερα - για την αύξηση του επιπέδου προστασίας των χώρων λατρείας. Μια ολοκληρωμένη εκτίμηση τρωτότητας ή/και επικινδυνότητας, μαζί με ένα πρόγραμμα διαχείρισης επικινδυνότητας (όπως παρέχουν οι οδηγίες ISO 31000:2018 για τη διαχείριση επικινδυνότητας), μπορούν να βοηθήσουν τους ενδιαφερόμενους φορείς να βελτιώσουν την προστασία των (δημόσιων) χώρων τους, υιοθετώντας εστιασμένα και αιτιολογημένα μέτρα και πολιτικές ασφαλείας, λαμβάνοντας έτσι τεκμηριωμένες αποφάσεις.

Τί να κάνετε

- Προσδιορίστε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που μπορούν να εμπλακούν στην προστασία των χώρων λατρείας.
- Οργανώστε ένα εργαστήριο Εκτίμησης Τρωτότητας, σχηματίζοντας μια ομάδα ειδικών. Ένα ενδεικτικό παράδειγμα συμμετεχόντων θα μπορούσε να σχηματιστεί από αρχές επιβολής νόμου, πρώτους ανταποκριτές, δημοτικό προσωπικό, εκπροσώπους πολιτών, τοπικές επιχειρήσεις, πολεοδόμους, παρόχους λύσεων ασφαλείας κλπ.

Είναι σημαντικό πριν από το εργαστήριο, όλες οι βασικές πληροφορίες για τον χώρο λατρείας και τις λειτουργίες του να συλλεχθούν και να διατεθούν στους συμμετέχοντες. Οι πληροφορίες μπορεί να συμπεριλαμβάνουν:

- Περιγραφή του χώρου λατρείας (οδοί πρόσβασης, μέσα μεταφοράς, υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, συνοικία) και του σκοπού λειτουργίας του.
- Περιγραφή των καθημερινών δραστηριοτήτων στον χώρο λατρείας.
- Περιγραφή των δραστηριοτήτων και της περιοχής ενδιαφέροντος κατά τη διάρκεια μεγάλων εκδηλώσεων.
- Περιγραφή των υποδομών του χώρου λατρείας, συμπεριλαμβανομένων των κρίσιμων λειτουργιών τους. Πρέπει να γνωρίζετε τη διαμόρφωση της περιοχής υποδοχής: διάταξη κτιρίων, ανάπτυξη χώρων, διαδρομές και εξόδους κινδύνου.
- Παροχή χαρτών, κατόψεων ή αρχιτεκτονικών σχεδίων των κρίσιμων κτιρίων (π.χ. μίας εκκλησίας).
- Υφιστάμενα μέτρα ασφαλείας και καθημερινές ή κατά περίπτωση διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας υπηρεσιών επιβολής νόμου ή πρώτων ανταποκριτών στον χώρο.
- Ένδειξη σημείων συγκέντρωσης πλήθους (νευραλγικά σημεία με υψηλή πυκνότητα πλήθους).
- Αναφορά παρελθοντικών περιστατικών ασφαλείας στο χώρο λατρείας.

Εργαλείο Εκτίμησης Τρωτότητας (Vulnerability Assessment Tool – VAT)

Το εργαλείο εκτίμησης τρωτότητας (VAT) του ProSPeReS– έκδοση lite (VAT lite) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη «γρήγορη σάρωση» ενός χώρου λατρείας με σκοπό τον προσδιορισμό του γενικού επιπέδου επικινδυνότητας (risk level) (και την εύρεση τρόπων αντιμετώπισης επικινδυνότητας, όπως για παράδειγμα τα καλύτερα μέτρα ασφάλειας ή κοινωνικές καινοτόμες λύσεις για την αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων), όσον αφορά τους ακόλουθους τύπους κινδύνων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η διενέργεια εκτίμησης επικινδυνότητας μπορεί να φαίνεται πολύ δύσκολη υπόθεση όταν μιλάμε για ασφάλεια. Εάν από το VAT Lite προκύπτει υψηλότερο του μεσαίου επίπεδο κινδύνου, συιστάται να επικοινωνήσετε με τις τοπικές αρχές για να συζητήσετε μια πιο εμπειριστατωμένη εκτίμηση επικινδυνότητας, που θα πραγματοποιηθεί από ειδικούς.

Προεπισκόπηση του VAT Lite – οι κατευθυντήριες γραμμές

Παράδειγμα της “Φόρμας Καταγραφής” Β του VAT Lite

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

2. Πώς να εντοπίσετε δείκτες τρομοκρατίας

Τι να προσέξετε;

- Συμπεριφορές που υποδηλώνουν «εχθρική αναγνώριση» (hostile reconnaissance) - αυτό μπορεί να περιλαμβάνει εκδήλωση ασυνήθιστου ενδιαφέροντος σχετικά με τα μέτρα ασφαλείας και την οργάνωση του χώρου λατρείας, παρατεταμένη παρατήρηση ή παρακολούθηση ανθρώπων και οχημάτων που εισέρχονται και εξέρχονται του χώρου, λήψη φωτογραφιών και βίντεο, ύποπτα οχήματα (με ή χωρίς επιβάτες) ή κάποιο άτομο που παραμένει στο ίδιο μέρος για μεγάλο χρονικό διάστημα. Άλλοι δείκτες μπορούν να είναι λεκτικές απειλές, απειλητικά μηνύματα ή συνθήματα και ανώνυμες κλήσεις.
- Ασυνήθιστο ενδυματολογικό κώδικα για την εποχή – αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη χρήση ρούχων για απόκρυψη της ταυτότητας ενός ατόμου ή κάποιου αντικείμενο που πιθανώς μεταφέρει.
- Οχήματα σταθμευμένα κοντά στο κτίριο σε ακατάλληλη τοποθεσία – αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει οχήματα σε απαγορευμένη περιοχή ή τη στάθμευση κατά παράβαση των τοπικών κανονισμών.
- Υπεργολάβους, μεταφορείς ή άλλα άτομα που έχουν επαγγελματική σχέση με τον χώρο λατρείας και ενεργούν εκτός του κανονικού τους ρόλου και των αρμοδιοτήτων τους – αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει απρόοπτες παραδόσεις, την παρουσία τους στο χώρο εκτός του κανονικού ωραρίου εργασίας τους ή η παρουσία τους σε περιοχή του χώρου ενδιαφέροντος που κανονικά δεν θα επισκέπτονταν.
- Εγκαταλελειμμένες τσάντες, ύποπτα αντικείμενα ή πακέτα.

Rafał Kowalczyk based on © pigprox, Adobe Stock

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

3. Πώς να αναγνωρίζετε πιθανά σημάδια ευαισθησίας ενός ατόμου στη ριζοσπαστικοποίηση

Παράγοντες επικινδυνότητας μπορεί να διαμορφωθούν από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο προκύπτει το έγκλημα, αλλά μπορούν επίσης να προκύψουν και σε επίπεδο ατόμου. Σε ατομικό επίπεδο, παράγοντες επικινδυνότητας περιλαμβάνουν τις εσωτερικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα κατά τη ριζοσπαστικοποίηση ενός ατόμου.

Κίνδυνοι για τη δημόσια ασφάλεια των χώρων λατρείας μπορούν επίσης να προκληθούν από ριζοσπαστικά άτομα. Εντός των ευρωπαϊκών μας συνόρων, έχουμε δει σοβαρές επιθέσεις από τρομοκράτες που δρουν ως «μοναχικοί λύκοι».

Όταν ένα άτομο αρχίζει να: **βυθίζεται πολύ βαθιά στον τρόπο σκέψης «εμείς εναντίον τους»**, πιθανώς να προκύψει διαδικασία ριζοσπαστικοποίησης.

Ειδικά όταν προκύπτει αυτού του είδους ο ανταγωνισμός (θεωρώντας την κοινωνία ως «εμείς εναντίον τους»), ο άλλος στο μυαλό τους μπορεί να θεωρηθεί ως εχθρός. Στην περίπτωση της θρησκείας, όταν ένα άτομο δεν είναι σε θέση να διαχωρίσει τα άτομα από τη θρησκευτική τους ιδεολογία, τότε παύουν να εξατομικεύουν τους ανθρώπους και τους βλέπουν ως αναπαράσταση αυτής της θρησκείας.

Αυτοί οι μεμονωμένοι παράγοντες επικινδυνότητας συνήθως συμπεριλαμβάνουν:

- **έλλειψη κοινωνικής ικανότητας,**
- **ναρκισσιστική διαταραχή προσωπικότητας,**
- **αυτοκτονικές τάσεις και άλλα.**

Ωστόσο, δεν ενεργούν όλα τα άτομα που έχουν εξτρεμιστικές απόψεις και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά προσωπικότητας βάσει αυτών των απόψεων.

Το Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση (Radicalisation Awareness Network - RAN) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) στην έκθεσή του για τους «μοναχικούς λύκους» περιγράφει πως η εκτίμηση της επικινδυνότητας ενός «μοναχικού λύκου» ο οποίος προετοιμάζει μια επίθεση, απαιτεί τον προσδιορισμό της παρουσίας ή απουσίας ακραίων συμπεριφορών που σηματοδοτούν τη θέση τους στο μονοπάτι του «μοναχικού λύκου» προς μια επίθεση¹. Ο διαμοιρασμός τέτοιων πληροφοριών, σύμφωνα με το RAN της ΕΕ, επιτρέπει τον εντοπισμό μοτίβων συμπεριφοράς.

¹ European Union (2021). *Lone Actors as a Challenge for P/CVE*. Retrieved on April 11th, 2022. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files/2021-10/ran_lone_actors_as_challenge_for_pcve_july_2021_en.pdf

Το μονοπάτι του μοναχικού δράστη

- Τραύμα, ταπείνωση, δυσαρέσκεια

- Επιθυμία εκδίκησης, φήμης

- Σε έξω-ομάδα δίωξης

- Γίνεται στόχος επίθεσης

- Απόρριψη από μία ομάδα;

- Αποτυχία της ομάδας να «κάνει πράξεις τα λόγια της»;

- Ψυχολογική απομόνωση

- Απόφαση να δράσει μόνος του

- Κινητοποίηση

- Από θύμα σε θύτης

Η νοοτροπία της πρόθεσης

- Μεταστροφή από θύμα σε θύτη
- Φανατισμός πίστης
- Διακοπή δεσμών με οικογένεια και φίλους
- Ο διάλογος αντικαθίσταται από κήρυγμα
- Απώλεια συμπόνιας και χιούμορ
- Αρχίζει ο σχεδιασμός επίθεσης

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

4. Πώς να αναγνωρίσετε σημάδια εξτρεμισμού

Τα συναισθήματά μας μερικές φορές υποβάλλονται σε ακραίες δοκιμασίες. Για μερικούς, όταν ο θυμός γίνεται πολύ δυνατός, μπορεί σιγά, σιγά να οδηγήσει σε απομόνωση, σε αλλαγή συμπεριφοράς και μερικές φορές ακόμη και στην απόρριψη των άλλων, όποιοι κι αν είναι αυτοί. Τότε είναι, που μπορεί να συμβεί το χειρότερο!

Αν παρατηρήσετε ότι κάποιος απομονώνεται όλο και περισσότερο:

- χάνει την επαφή με την οικογένεια του,
- μιλάει για θεωρίες συνωμοσίας,
- ριζοσπαστικοποιείται.

Ίσως μπορέσετε να τον βοηθήσετε:

- κάνετε προσπάθεια να διατηρήσετε επαφή μαζί του,
- μιλήστε με τους φίλους του,
- ενημερώστε τους γονείς ή την οικογένειά του,
- σε ακραίες περιπτώσεις επικοινωνήστε με τον τοπικό αριθμό τηλεφώνου για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης (αν υπάρχει διαθέσιμος).

Τότε όλο αυτό μπορεί να γίνει απλώς μια κακή ανάμνηση.

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

5. Πώς να αντιληφθείτε ενδείξεις προετοιμασίας επίθεσης με χρήση επικίνδυνων υλικών

Ένα χαρακτηριστικό των χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών ή πυρηνικών (ΧΒΡΠ) περιστατικών - chemical, biological, radiological, nuclear (CBRN) - είναι η δυσκολία ανίχνευσης ή αντίληψης της απελευθέρωσης τους κατά τα αρχικά τους στάδια. Τα επικίνδυνα υλικά που χρησιμοποιούνται σε μια επίθεση μπορεί να είναι άοσμα, άχρωμα και άγευστα, επομένως η έκθεση των ατόμων σε αυτά μπορεί να μην είναι εμφανής αμέσως. Υπάρχουν μερικοί δείκτες που θα μπορούσαν να υποδείξουν ένα πιθανό ΧΒΡΠ περιστατικό:

- ύποπτες συσκευές ή συσκευασίες (ειδικά με εμφανείς καλωδιώσεις, κυλίνδρους αέρα, δοχεία με σκόνες ή υγρά),
- επίστρωση ελαίου, σκόνη ή ουσία τύπου γέλης σε εκτεθειμένες επιφάνειες,
- ανεξήγητος, μη εξουσιοδοτημένος εναέριος ψεκασμός στην περιοχή (από μικρά αεροπλάνα ή drones),
- ανεξήγητες οσμές (πικραμύγδαλα, κουκούτσια ροδάκινου, κουρεμένο σανό, κομμένο γρασίδι),
- περιπτώσεις ατόμων με ναυτία, δυσκολία στην αναπνοή, αποπροσανατολισμό,
- ανεξήγητα ιατρικά συμπτώματα (ερεθισμένα μάτια, πονοκέφαλος, έμετος, σπασμοί, μη θερμικά εγκαύματα, ερεθισμός του δέρματος),
- άρρωστα ή νεκρά ζώα στην περιοχή,
- χαμηλά σύννεφα ή ομίχλη που δεν σχετίζονται με τις τρέχουσες καιρικές συνθήκες,
- ανεξήγητα σύννεφα σκόνης,
- μαραμένα φυτά.

Τα περιστατικά ΧΒΡΠ μπορούν επίσης να αναγνωριστούν όταν υπάρχουν άτομα που έχουν καταρρεύσει χωρίς προφανή εξήγηση, ακολουθώντας το πρωτόκολλο 1-2-3:

- **1 θύμα** – συνεχίστε να δίνετε πρώτες βοήθειες ως συνήθως.
- **2 θύματα** – δείξτε προσοχή και ψάξτε για άλλους δείκτες ΧΒΡΠ υλικών.
- **3 ή περισσότερα θύματα** – υποψιαστείτε την παρουσία ΧΒΡΠ υλικών και αναζητήστε άλλους δείκτες, συμβουλές και υποστήριξη ειδικού.

Ο ξαφνικός θάνατος ζώων ή φυτών πρέπει σίγουρα να σας ανησυχήσει

Rafał Kowalczyk based on © Anatoliy Gleb, © Iakov Kalinin, © Mitand73, © humbak, © InputUX Adobe Stock

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

6. Έλεγχος του χώρου για ύποπτα αντικείμενα

Τί να λάβετε υπόψη κατά τον έλεγχο

Οι τακτικές έρευνες στον χώρο λατρείας σας θα ενισχύσουν την κουλτούρα ασφάλειας και θα μειώσουν τον κίνδυνο να τοποθετηθεί ή να παραμείνει απαρατήρητο ένα ύποπτο αντικείμενο για μεγάλες περιόδους. Επιπρόσθετα, εάν λάβετε μια απειλή και ανάλογα με το πόσο αξιόπιστη είναι, μπορεί να αποφασίσετε να πραγματοποιήσετε έλεγχο για ύποπτα αντικείμενα.

Σε τέτοιες περιπτώσεις:

- Διασφαλίστε την ύπαρξη σχεδίων για τη διεξαγωγή αποτελεσματικής έρευνας σε περίπτωση απειλής.
- Προσδιορίστε ποιο άτομο στον χώρο σας θα συντονίσει και θα αναλάβει την ευθύνη για τη διεξαγωγή των ερευνών.
- Ξεκινήστε την έρευνα στέλνοντας μηνύματα μέσω ενός συστήματος δημόσιων ανακοινώσεων (με τη χρήση κωδικοποιημένων μηνυμάτων αποφεύγετε περιττές αναταραχές και συναγερμό), μέσω γραπτών μηνυμάτων, ασυρμάτου (CB) ή διαδοχικών κλήσεων (telephone cascade).
- Χωρίστε τον χώρο σας σε περιοχές διαχειρίσιμου μεγέθους για 1 ή 2 άτομα που θα διεξάγουν την έρευνα. Σε ιδανική περίπτωση, το προσωπικό θα πρέπει να ακολουθεί ένα σχέδιο έρευνας και πραγματοποιήσει τον έλεγχο σε ζευγάρια για να διασφαλίσει ότι δεν θα του διαφύγει τίποτα.
- Βεβαιωθείτε ότι τα άτομα που διεξάγουν την έρευνα είναι εξοικειωμένα με τους τομείς ευθύνης τους. Εκείνοι που εργάζονται τακτικά σε μια περιοχή είναι καταλληλότεροι να εντοπίσουν ασυνήθιστα ή ύποπτα αντικείμενα.
- Εστιάστε σε χώρους που είναι ανοιχτοί στο κοινό, σε κλειστούς χώρους (π.χ. ιματιοθήκη, σκάλες, διάδρομοι, ανελκυστήρες κ.λπ.), σε διαδρομές εκκένωσης και σημεία συγκέντρωσης, χώρους στάθμευσης, άλλους εξωτερικούς χώρους όπως για παράδειγμα χώρους φόρτωσης.
- Αναπτύξτε κατάλληλες τεχνικές ώστε το προσωπικό να μπορεί να κάνει τακτικές έρευνες/ελέγχους σε δημόσιους χώρους χωρίς να προκαλούν ανησυχία σε τυχόν παρευρισκόμενους επισκέπτες. Εάν ληφθούν υπόψη πιο εξειδικευμένες τεχνικές (όπως έλεγχος αποσκευών κατά την είσοδο), τότε μπορεί να χρειαστούν εξειδικευμένη εκπαίδευση, εξοπλισμός και πολιτικές (όπως ποια αντικείμενα δεν πρέπει να επιτρέπονται μέσα στον τόπο λατρείας).
- Βεβαιωθείτε ότι όλοι οι επισκέπτες γνωρίζουν σε ποιον μπορούν να αναφέρουν ένα ύποπτο αντικείμενο και ότι νιώθουν σιγουριά να αναφέρουν οποιαδήποτε ύποπτη συμπεριφορά.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ

Μην αγγίζετε ή μετακινείτε οτιδήποτε θεωρείται ύποπτο
– ξεκινήστε αμέσως την εκκένωση και καλέστε 112

Σχεδιάστε τις ενέργειές σας

© sutadimages Adobe Stock

Εστιάστε σε περιοχές που είναι ανοιχτές στο κοινό

Rafal Kowalczyk based on © Олег Фадеев Adobe Stock

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

7. Ενέργειες που μπορείτε να κάνετε όταν βρεθεί ένα ύποπτο αντικείμενο

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΤΕ: εάν έχει αναγνωρίσιμα ύποπτα χαρακτηριστικά. Χρησιμοποιήστε την εκτίμηση «ΚΕΣ» (HOT).

Είναι κρυμμένο (hidden);	Ναι / Όχι
Είναι εμφανώς ύποπτο (obviously suspicious)	Ναι / Όχι
Είναι το αντικείμενο σκόπιμα κρυμμένο ή εμφανώς κρυμμένο από κοινή θέα;	Ναι / Όχι
Έχει καλώδια, πλακέτα κυκλώματος, μπαταρίες, ταινία, υγρά, ή ορατές ουσίες που μοιάζουν με στόκο;	Ναι / Όχι
Πιστεύετε πως το αντικείμενο αποτελεί άμεση απειλή για τη ζωή;	Ναι / Όχι
Είναι σύνηθες (typical) ως προς το τί θα περιμένατε να βρείτε σε αυτή την τοποθεσία;	Ναι / Όχι

Τα περισσότερα απολεσθέντα αντικείμενα βρίσκονται εκεί που συγκεντρώνονται οι άνθρωποι, ρωτήστε εάν κάποιος έχει αφήσει τα αντικείμενα.

Εάν το αντικείμενο εκτιμάται ως αφύλακτο και όχι ύποπτο, εξετάστε το περαιτέρω πριν χρησιμοποιήσετε τη διαδικασία απολεσθέντος αντικειμένου ΑΛΛΑ εάν η αξιολόγηση ΚΕΣ (HOT) σας κάνει να πιστεύετε ότι το αντικείμενο είναι ύποπτο, θα πρέπει να...

ΕΚΚΕΝΩΣΤΕ: ΤΗ ΓΥΡΩ ΠΕΡΙΟΧΗ

- Μην το ακουμπήσετε.
- Αναλάβετε να μετακινήσετε των κόσμο μακριά σε ασφαλή απόσταση. Ακόμη και για ένα μικρό αντικείμενο, όπως ένα χαρτοφύλακα, απομακρυνθείτε τουλάχιστον 100 μέτρα από το αντικείμενο ξεκινώντας από το κέντρο και βγαίνοντας έξω (οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης μπορεί να προτείνουν απόσταση τουλάχιστον 200 μέτρων για απειλή εκρηκτικών σε μέγεθος αυτοκινήτου και 400 μέτρα για απειλή εκρηκτικών σε μεγέθους φορτηγού).
- Κρατηθείτε και κρατείστε των υπόλοιπο κόσμο εκτός οπτικής επαφής από το αντικείμενο. Είναι ένας γενικός κανόνας, αλλά γενικά αν δεν μπορείτε να δείτε το αντικείμενο, τότε είστε καλύτερα προστατευμένοι από αυτό.

- Σκεφτείτε πίσω από τί μπορείτε να κρυφτείτε. Επιλέξτε κάτι στιβαρό και μείνετε μακριά από γυαλιά όπως παράθυρα και φεγγίτες.
- Αποκλείστε την περιοχή.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΗΣΤΕ: καλέστε τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης

- Ενημερώστε [_____] (εισάγετε όνομα/ εσωτερικό ρόλο του υπευθύνου).
- Μην χρησιμοποιείτε κινητά τηλέφωνα ή ασυρμάτους εντός δεκαπέντε (15) μέτρων από το ύπτιπο αντικείμενο.

ΕΛΕΓΧΟΣ: πρόσβαση σε αποκλεισμένη περιοχή

- Το κοινό δεν πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προσεγγίσει την περιοχή μέχρι να θεωρηθεί ασφαλής.
- Προσπαθήστε να κρατήσετε αυτόπτες μάρτυρες κοντά, ώστε να μπορούν να πουν στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης τι είδαν. Προσπαθήστε να πάρετε τα στοιχεία επικοινωνίας τους πριν οι μάρτυρες απομακρυνθούν.

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

8. Πώς να αντιδράσετε σε μία επίθεση

Αντιδράστε σε περίπτωση τρομοκρατικής επίθεσης! Αυτές οι συμπεριφορές μπορούν να σώσουν τη ζωή σας, πριν φτάσει η βοήθεια.

ΤΡΕΞΕ

Διαφύγετε, εάν μπορείτε

- Εξετάστε τις πιο ασφαλείς επιλογές.
- Υπάρχει κάποια ασφαλής διαδρομή; ΤΡΕΞΤΕ, αν όχι ΚΡΥΦΤΕΙΤΕ!
- Μπορείτε να φτάσετε εκεί χωρίς να εκτεθείτε σε μεγαλύτερο κίνδυνο;

Βοηθήστε άλλους ανθρώπους να διαφύγουν, αλλά μην αφήσετε την αναποφασιστικότητά τους να σας καθυστερήσει

Αφήστε πίσω τα υπάρχοντά σας

Μην προσπαθήσετε να βιντεοσκοπήσετε το περιστατικό – ΤΡΕΞΤΕ!

Ειδοποιήστε τον κόσμο γύρω σας και αποτρέψτε τους από το να εισέλθουν σε επικίνδυνη ζώνη

ΚΡΥΨΟΥ

Αν δεν μπορείτε να τρέξετε, ΚΡΥΦΤΕΙΤΕ

- Βρείτε κάλυψη από πυρά, π.χ., πίσω από στιβαρή τοιχοποιία, βαριά ενισχυμένο τοίχο.
- Εάν μπορείτε να δείτε τον επιτιθέμενο, τότε μπορεί να σας δει και εκείνος. Η απόκρυψη από το οπτικό του πεδίο δεν σημαίνει ότι είστε ασφαλείς. Οι σφαίρες διαπερνούν το γυαλί, το τούβλο, το ξύλο και το μέταλλο.

Πρέπει κρυφτείτε, ακόμα και αν βρίσκεστε πίσω από κλειδωμένες πόρτες

- Έχετε επίγνωση των εξόδων.
- Προσπαθήστε να μην παγιδευτείτε.

Σβήστε το φως και βάλτε σε σίγαση τις συσκευές

Κάνετε ησυχία, βάλτε το κινητό σας σε σίγαση και απενεργοποιήστε τη δόνηση

Κλειδωθείτε / οχυρωθείτε και απομακρυνθείτε από την πόρτα

Αν δεν μπορείτε να τρέξετε ή να κρυφτείτε κατά τη διάρκεια μιας κατάστασης όπου απειλείται η ζωή σας, ανατρέψτε την επίθεση!

ΠΕΣ ΤΟ

Καλέστε το 112

- Εάν δεν μπορείτε να μιλήσετε ή να κάνετε θόρυβο, ακούστε τις οδηγίες που σας δίνονται από το τηλεφωνικό κέντρο.

Τι χρειάζεται να γνωρίζει η αστυνομία;

- Τι συμβαίνει;
- Που ακριβώς;
- Που βρίσκονται οι ύποπτοι;
- Περιγραφή των υπόπτων.
- Πληροφορίες σχετικά με απώλειες / ομήρους.
- Πληροφορίες σχετικά με το κτίριο / τον περιβάλλοντα χώρο.

Ακολουθείστε τις οδηγίες της αστυνομίας

- Παραμείνετε ψύχραιμοι.
- Αποφύγετε ξαφνικές κινήσεις που μπορεί να θεωρηθούν απειλητικές.
- Κρατήστε τα χέρια σας ανοιχτά και σε κοινή θέα.

Η αστυνομία μπορεί...

- Να στρέψει όπλο εναντίον σας.
- Να σας συμπεριφερθεί αυστηρά.
- Να σας ανακρίνει.
- Να μην μπορεί να σας διακρίνει από τον επιτιθέμενο.
- Οι αστυνομικοί θα σας εκκενώσουν μόλις αυτό κριθεί ασφαλές.

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

9. Πώς να αντιδράσετε σε περιστατικό που εμπλέκονται υλικά ΧΒΡΠ

Αντιδράστε αν εκτεθείτε σε επικίνδυνα υλικά! Αυτές οι συμπεριφορές μπορεί να σας σώσουν τη ζωή, πριν φτάσει η βοήθεια:

1. Απομακρυνθείτε

- **ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΘΕΙΤΕ** από την περιοχή και από οτιδήποτε μπορεί να είναι επικίνδυνο όπως: ασυνήθιστες μυρωδιές, ανεξήγητους ατμούς ή σύννεφα ομίχλης, νεκρούς / άρρωστους ανθρώπους ή ζώα, ελαιώδη σταγονίδια ή μεμβράνες σε επιφάνειες ή στο νερό, ασυνήθιστα υλικά ή εξοπλισμό.
- Εάν βρίσκεστε σε εξωτερικό χώρο, επιλέξτε να κινηθείτε κάθετα προς την κατεύθυνση του ανέμου.

2. Μην καθίσετε ή ξαπλώσετε

- Ακόμα και αν αισθάνεστε αδιαθεσία, **ΜΗΝ** καθίσετε ή ξαπλώσετε γιατί ενδέχεται να μην μπορείτε να σηκωθείτε ξανά.

3. Βγείτε έξω

- Αν βρίσκεστε σε εσωτερικό χώρο, προσπαθήστε εάν είναι δυνατόν να βγείτε έξω στον καθαρό αέρα και ακολουθήστε τη συντομότερη διαδρομή αντίθετα στον άνεμο, μακριά από την επικίνδυνη περιοχή.

4. Βοηθήστε άλλους ανθρώπους

- Αν δείτε ανθρώπους που δεν αισθάνονται καλά ή λιποθυμούν, βοηθήστε τους να φύγουν από την περιοχή χωρίς να γυρίσετε πίσω από την ίδια διαδρομή.

5. Αφαιρέστε προσεκτικά

- Μόλις φτάσετε σε ασφαλέστερη περιοχή, **ΑΦΑΙΡΕΣΤΕ** προσεκτικά τα εξωτερικά σας ρούχα - μπορεί να έχουν μολυνθεί,
- **ΜΗΝ** αγγίζετε την εξωτερική επιφάνεια των ρούχων με τα χέρια σας,
- **ΜΗΝ** αφήνετε την εξωτερική επιφάνεια των ρούχων σας να έρθει σε επαφή με το πρόσωπό σας όταν τα αφαιρείτε,
- **ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ**, προσπαθήστε να απομονώσετε τα ρούχα σε μια πλαστική σακούλα - όπως μια σακούλα απορριμμάτων - ή αφήστε τα στο έδαφος και μείνετε μακριά,
- **ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ, ΑΦΑΙΡΕΣΤΕ** οποιαδήποτε επικίνδυνη ουσία από το δέρμα σας χρησιμοποιώντας ένα στεγνό απορροφητικό υλικό ή αφαιρέστε την με τη χρήση βούρτσας,
- **ΞΕΠΛΥΝΕΤΕ** συνεχώς με νερό εάν νιώθετε φαγούρα ή πόνο στο δέρμα σας.

6. Καλέστε το 112

- Χρησιμοποιήστε το κινητό σας τηλέφωνο για να ειδοποιήσετε τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης στο 112 σχετικά με:
  - Την τοποθεσία του περιστατικού,
  - Την τοποθεσία σας (εάν διαφέρεει),
  - Τα επικίνδυνα υλικά που σχετίζονται με το περιστατικό.

7. Περιμένετε τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης

- **ΠΕΡΙΜΕΝΕΤΕ** τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και ακολουθήστε τις οδηγίες τους,
- Εξηγήστε στους ανταποκριτές έκτακτης ανάγκης πού βρίσκονται όταν φτάσουν για να σας βοηθήσουν,
- **ΜΗΝ** πάτε σπίτι γιατί μπορεί να μολύνετε την οικογένειά σας.

8. Μην επισκεφθείτε ιατρικές εγκαταστάσεις

- **ΜΗΝ** επισκεφθείτε ιατρικές εγκαταστάσεις, μπορεί να μολύνετε άλλους ανθρώπους και προσωπικό έκτακτης ανάγκης,
- Οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης θα διαμορφώσουν ένα κοινό χώρο όπου μπορείτε να λάβετε ιατρική φροντίδα.

9. Μην αγγίζετε

- **ΜΗΝ** αγγίζετε το πρόσωπό σας,
- **ΜΗΝ** αγγίζετε κανέναν,
- **ΜΗΝ** πίνετε, τρώτε ή καπνίζετε.

10 πράγματα που θα βοηθήσουν στην προστασία των Χώρων Λατρείας

10. Πώς να αναφέρετε τυχόν σχετικές πληροφορίες ή ανησυχίες

Για κάθε είδους απειλή, είναι απαραίτητο να διαβιβάζονται πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές το συντομότερο δυνατό. Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, είναι πιθανό πολλοί μάρτυρες να προσπαθήσουν να ενημερώσουν τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης χρησιμοποιώντας τον αριθμό έκτακτης ανάγκης 112 της ΕΕ (ή μέσω τοπικών αριθμών έκτακτης ανάγκης).

Ωστόσο, κάθε διοργανωτής θρησκευτικών εκδηλώσεων θα πρέπει να έχει ένα προσυμφωνημένο σχέδιο αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης και, ιδανικά, να έχει εκπαιδευτεί με τις τοπικές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης. Το σχέδιο θα πρέπει να προσδιορίζει ποιος είναι υπεύθυνος για την παροχή έγκαιρων και ακριβών πληροφοριών στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης (π.χ. ιερέας/ιμάμης/ραβίνος, διευθυντής ασφαλείας ή διορισμένος «διαχειριστής περιστατικών»). Το σχέδιο θα πρέπει επίσης να περιγράφει τις μεθόδους και τα κανάλια επικοινωνίας για τη μεταφορά πληροφοριών μεταξύ του διοργανωτή και των ανταποκριτών στον τόπο λατρείας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Το σχέδιο θα πρέπει να περιγράφει πώς το προσωπικό ή/και οι εθελοντές παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις αντιληπτές απειλές και οποιαδήποτε αναπτυσσόμενη ή πραγματική κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Μια δομή αναφοράς ETHANE μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παροχή των καλύτερων διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με ένα περιστατικό έκτακτης ανάγκης:

E

Exact location / Ακριβής Τοποθεσία – ακριβώς που είναι η απειλή / επίθεση, ποιο μέρος της περιοχής / του κτιρίου έχει επηρεαστεί, αναφορά της τοποθεσίας που εθεάθησαν τελευταία φορά οι δράστες και πού πήγαιναν.

T

–Type of incident / Τύπος περιστατικού – τί είδους περιστατικό/απειλή/επίθεση (ύποπτο πακέτο, απειλή για βόμβα, ενεργός σκοπευτής, επίθεση με όπλο με λεπίδες κ.λπ.).

H

Hazards present or suspected / Υπάρχοντες ή πιθανοί κίνδυνοι – ποιοι κίνδυνοι/πιθανοί κίνδυνοι εμπλέκονται (πιθανά εκρηκτικά, όπλα που είδατε / χρησιμοποιήθηκαν, πιθανή απελευθέρωση ΧΒΡΠ υλικών κ.λπ.), αναφορά περιγραφής του(των) εισβολέα(ων).

A

Access / Πρόσβαση – διαδρομές που είναι ασφαλείς για χρήση (ποιες είναι οι καλύτερες διαδρομές για πρόσβαση και έξοδο έκτακτης ανάγκης (εξετάστε επιλογές από τυχόν σχέδια που έχουν συμφωνηθεί προηγουμένως / έχουν στην κατοχή τους οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης).

N

Number, type, severity casualties / Αριθμός, τύπος, σοβαρότητα απωλειών – πόσοι και τί τύποι τραυματισμών.

E

Emergency services and those required / Υπάρχουσες και απαιτούμενες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης – ποιες και πόσες υπάρχουν, προσδιορίστε τυχόν άλλες που χρειάζονται και πόσες για τη συγκεκριμένη απειλή, κίνδυνο (ους) και επιπτώσεις της κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Όταν υπάρχει υποψία εμπλοκής ΧΒΡΠ υλικών, είναι επίσης σημαντικό να ενημερώσετε τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης:

Γιατί υπάρχει υποψία απελευθέρωσης ΧΒΡΠ υλικών;

- Ποιος ανακάλυψε το οποιοδήποτε ύποπτο δέμα, αλληλογραφία ή ουσία και πώς έγινε η διαχείριση και η υποστήριξή τους;
- Ποιες είναι οι τοπικές καιρικές συνθήκες που μπορεί να επηρεάσουν την έκτακτη ανάγκη (όπως βροχή, κατεύθυνση ανέμου, θερμοκρασία);
- Εάν ο τόπος/το κτίριο/η εκδήλωση είναι πιθανός στόχος επίθεσης.
- Εάν υπήρξαν μηνύματα ή πληροφορίες σχετικά με επίθεση ή πιθανή χρήση ΧΒΡΠ υλικών.

Οι καιρικές συνθήκες μπορεί να επηρεάσουν την κατάσταση έκτακτης ανάγκης

© mhp Adobe Stock

Μια απειλή ή κατάσταση έκτακτης ανάγκης μπορεί να προκαλέσει άγχος και συναισθηματική αντίδραση. Οι πληροφοριοδότες θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παραμένουν ψύχραιμοι όταν κάνουν τις αναφορές τους στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης (ή στον διαχειριστή συμβάντων). Θα πρέπει να δίνουν ακριβείς και λεπτομερείς πληροφορίες όταν επικοινωνούν και να απαντούν σε οποιεσδήποτε ερωτήσεις στο μέγιστο των δυνατοτήτων και των γνώσεων τους (και να το λένε εάν δεν είναι σίγουροι για κάτι). Εάν κάνουν μια αναφορά από το τηλέφωνό τους (ή στο ραδιόφωνο) θα πρέπει να παραμείνουν συνδεδεμένοι μέχρι να λάβουν ένα σαφές μήνυμα ότι μπορούν να κλείσουν το τηλέφωνο και να τερματίσουν τη συνομιλία. Στη συνέχεια, θα πρέπει να εκτελέσουν οποιεσδήποτε οδηγίες τους έχουν δοθεί και να παραμείνουν προσεκτικοί σε περίπτωση που οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης ή ο υπεύθυνος συμβάντων επικοινωνήσει εκ νέου μαζί τους για περισσότερες πληροφορίες ή ενημέρωση.

Εάν η κατάσταση αλλάξει, θα πρέπει να επικοινωνήσουν ξανά με τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης για να τις ενημερώσουν, ώστε να μπορούν να οργανώσουν περισσότερους/ άλλους τρόπους αντιμετώπισης και να ενημερώσουν τους ανταποκριτές τους, ώστε να μπορούν να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Η Κοινοπραξία του ProSPeReS

Ειδικοί ασφάλειας, ακαδημαϊκά και ερευνητικά ινστιτούτα, πάροχοι τεχνικών λύσεων και υπηρεσιών.

Υπηρεσίες επιβολής νόμου

Θρησκευτικοί οργανισμοί

prosperes.eu

This project is funded by the European Union's
Internal Security Fund – Police under Grant
Agreement No. 101034230 – ProSPeReS